

[illegible]

၁၆၁

၁၈၈၆

[illegible]

సర్వాదేవపక్షీస్తర్ప...మి॥ సర్వాదేవపుత్రాన్ స్తర్ప...మి॥ సర్వాదే
 వపౌత్రాన్ స్త...మి॥ భూదేవాన్ స్తర్ప...మి॥ భువగేవాన్ స్తర్ప...మి॥
 సువర్దేవాన్ స్తర్ప...మి॥ భూర్భువస్సువర్దేవాన్ స్తర్ప...మి॥ (వివీతి) కృష్ణ
 దైవాయనాదయోమేముషయః తాన్ స్తర్ప...మి॥ తర్ప...మి॥ త...మి॥ త...మి॥
 ర్వాన్ స్తర్ప...మి॥ స్తర్పయామితర్పయామి॥ త...మి॥ సర్వావృషిగణాన్ స్తర్పయా
 మితర్పయామి॥ త...మి॥ సర్వాముషపక్షీస్త...మి॥ త...మి॥ సర్వావృషిపుత్రాన్
 స్త...మి॥ త...మి॥ సర్వావృషిపౌత్రాన్ స్త...మి॥ త...మి॥ భూర్ముషీన్ స్త...మి॥
 త...మి॥ భువముషీన్ స్త...మి॥ త...మి॥ సువర్ముషీన్ స్త...మి॥ త...మి॥ భూర్భువ
 స్సువర్ముషీన్ స్త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ అథకాండర్మితర్పణం॥ ప్రజాపతిం కాం
 దముషింతర్పయామి తర్పయామి॥ సోమం కాండముషిం త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥
 గ్నిం కాండముషిం త...మి॥ త...మి॥ విశ్వాదేవాన్ కాండముషీన్ స్త...మి॥
 త...మి॥ సాగంషాఘ్నేవతాండపనిషద స్త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥
 త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥ త...మి॥

భువంత...మి॥ ౨॥ సదసస్పతింత...మి॥ ౨॥ (ప్రాచీనావీతీ) సోమపితృ
 మాకాయమోఽంగిరస్వాగ్నిష్వాత్తోఽగ్నిః కన్యవాహనాదయోయో
 పితరః॥ తాకపితౄగ్ స్యధానమస్తర్పయామి తర్పయామితర్పయామి॥ స
 ర్వాకపితౄగ్ సర్పయామి...మి॥ ౩॥ సర్వాకపితృగణాగ్ స...మి॥ ౩॥
 సర్వాపితృపక్షస్త...మి॥ ౩॥ సర్వాకపితృపుత్రాగ్ స...మి॥ ౩॥ స
 ర్వాకపితృపాతాగ్ స...మి॥ ౩॥ భూపితౄగ్ స...మి॥ ౩॥ భువపితౄగ్
 స...మి॥ ౩॥ సువపితౄగ్ స...మి॥ ౩॥ భూర్భువస్సువపితౄగ్ స...మి॥
 ౩॥ అశేనచేవపితృ తర్పణేన భగవాత్ తర్పణాత్పక...వతత్ఫలం (శ్రీ)
 పరమేశ్వరాత్పణమస్తు॥ ఆచమ్య॥ అభవితృతర్పణంకుర్యాత్ ॥

అథతిలతర్పణ ప్రయోగః.

ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ... పుణ్యభిక్షా... వాచినాకీర్తి॥ పితృ...పి
 తౄణాం అక్షయపుణ్యలక్ష్మణ ఫలావాక్స్యం...మహాపర్వణిపుణ్యకాలే
 తిలతర్పణంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ దక్షిణాభిముఖోభూత్వా ॥ కూర్చో

[illegible]

[illegible]

ॐ
 ॐ
 ॐ
 ॐ
 ॐ
 ॐ

ర్యాది సర్వేషాం కాదుణ్యానాం తర్పయామః॥

(తర్పణముజరుపునప్పుడు మఱియొకవిషయము గ్రహించదగును ఎల్లవిను.)

అన్నలకు జ్యేష్ఠభాతరమనియును, తమ్ములకు కనిష్ఠభాతరమనియును, పెద్దభార్యకు జ్యేష్ఠభార్యమనియును, చిన్న భార్యకు తదనంతర భార్యమనియును. ఇట్లుగ్రహించవలెననుట.

శ్లో॥ ఏకేచాన్యైశ్చైవాతా అపుత్యాన్ ప్రాణోమృతాః ।

తేగృహంతమయాదత్తం సూత్రనిష్ఠేదనోదకమ్॥ శ్రీరామ॥

శాస్త్రదాదుల కవయవ భూతంబగు తిలతర్పణవిధిఁ జెప్పఁబడుచున్నది. పితృతర్పణము నిత్యమని, నైమిత్తికమని రెండువిధములు. మాతృపితృవర్గముల నాదినుద్దేశించి వసుధుదాత్తాదిత్య కబ్దుముల నుచ్చరింపక జల మాత్రముచేత జేయఁబడు తర్పణమునిత్యమనఁబడును. ఆబ్దికాది నైమిత్తికాదులయందుచేయఁబడు తిలతర్పణమందు వసుధుదాదిదిత్యర్హాపములనుచ్చరించిచేయఁబడుతర్పణము నైమిత్తికమనఁబడును.

శ్లో॥ పార్శ్వణేనయుతేశాద్ధేరూపముద్దిశ్యతర్పయేత్ !

అన్యథాతర్పయేద్విద్వాన్ నామగోత్రాదిసంయుతమ్॥

తా॥ పార్శ్వణశ్రాద్ధమునుచేయునపుడు పశురుచాదిత్య శబ్దములతోగూడ జేయుతర. నామునైమిత్తికమనియు, పార్శ్వణశ్రాద్ధములేక ప్రతిపనముఁ జేయుతగ్గణము నిత్యతర్పణ మనియుతాత్పర్యము.

యాజ్ఞవల్క్యే॥ శ్లో॥ సవక్త్యోజలందేయం నాసవక్త్యోపవచా

నామగోత్రస్వధాకారైః ప్రత్యహంతర్పయేత్సుధీః॥

తా॥ సవక్త్యులకొలుకే ఉదకదానముజేయవలయు. అసవక్త్యులకొలుకర చేయఁబనిలేదు. ఈయుదకదానము జేయునపుడు నామమును, గోత్రమును, స్వధాయనుశబ్దమును, మచ్చరింపుచు ప్రత్యహమును తర్పణముజేయవలయునని యాంక్షుని యభిప్రాయము. శ్రాద్ధదర్పణే॥ శ్లో॥ తర్పయేత్ప్రీన్విత్యానాదౌభతతైస్సవతుమరాలేరమ్।

నాపత్నీమరాలేరంపశ్చప్రీతామఃకుడి కాఃక్రమాత్ ॥

తా॥ ముందుగా పితృపితామహ ప్రపితామహులకును పితృపితామహ్యపితామహీ ప్రపితామహీలకును తర్పణము జేయవలయునని శ్రాద్ధదర్పణమనుగ్రంథమునందుఁజెప్పఁబడియె- ఈ

త ర్పణ ని గ య ము

శ్లోకమునందు పితామహ్యునికాగ్రహం॥ అని అభిశబ్దము కెప్పుడొడియబడుట వలన మా తామహామలకును కేయవలయునని యెఱుంగునది॥

శ్లో॥ ఆశ్లాషితాతథామరాలతా సాపత్నీజననితథా ।

మారతామహాస్పదత్నీకా ఆత్మపత్నీత్వనంతరమ్॥
సుత్రభ్రాతృపితృవ్యాభిశ్చ మాతులాస్సహభార్యకాః
దుషితాతాభగిన్సైవహ్యోభాగినేయకః॥

పితృష్వసామాతృష్వనా స్యౌలకోభావుకస్తుమా ।
శ్వసురాచార్యగుర వస్వామిసభ్యాదయస్తథా॥
శ్వశ్వేతేపితరస్మిన్ స్వర్గణీయాయథావిధి॥

అనృతాపి॥ శ్లో॥ పితృష్వసామాతృష్వసా జామారతాభావుకస్తుమా ।

శ్వశురశ్వౌర్వలకత్వైశ్చ శ్వశూశ్చగురురగ్నిః॥

తా॥ ముందుతల్లిదండ్రులు, పిదపసవతితల్లి, మారతామహామాతుః పితామహామాతుః ప్ర పితామహులు, మారతామహీమాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీమాలు, తవభౌగ్య కుమార

రుడు, పిసతండ్రి, పెదతండ్రి, సభాస్వకముగ మేనమామ, కుమాతెక, తోడబుట్టువులు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు, వినతల్లి, పెదతల్లులు, తోబుట్టువులభతక, భాగ్యతోబుట్టినవాడు, భాగ్యయొక్కతల్లిదండ్రులు, ఆచార్యుడు, గురువు, ప్రభువు, స్నేహితుడు మొదలగు వారలను గుఱించి క్రమముగ నుదకదానము జేయవలయును. ఐననిందొకవిశేషము గలదు.

వ్యాసః శ్లో॥ ఏకైకమంజలిందేవాః ద్వాద్వాత్సనకాదయః ।

అగ్నితపితరస్త్రిస్త్రిస్త్రియైశ్చైకైకమంజలిమ్॥

తా॥ దేవతలకొక్కకదోసిలియు, ఋషులకు రెండేసిదోసిళ్లులును, పితృదేవతల కుమారుడుకొసిళ్లులును విద్యచలయును స్త్రీలకునొక్కకయంజలియే యర్చింపవలయును. మఱియు ద్వియండును నొకవిశేషముగలదు॥

శ్లో॥ మాతృముఖ్యస్థుయాస్తి స్రస్సాసామేవాంజలిత్రయం । దద్వా

దేకైకమన్యానాం స్త్రీణాంచైవాంజలింబుధఇతి॥ నారాయణీయో

మి॥ ఏకైకంయోసితాం దద్వాత్త్రైస్త్రిన్ముంసాంహిచాంజలిక్॥

ద్వాద్వాపత్య మాతుస్తుత్రీన్ద్రా న్మాత్మగణస్యచ॥ పితౄ
 కాంచైవదేవానాం జలేదద్యాజ్జ లాంజలీత్ । అసంస్కృత ప్ర
 మీతానాంస్థలేదద్యాజ్జలాంజలీత్॥ భూమకాయ స్తర్షణంకుర్యా
 త్రావ్యేకాన్స్యేచమృణ్మయే । తర్జ్యంగుష్ఠయోగేచసపుత్రఃపి
 తృషూతకః ॥ స్థలేవాపిశుచౌదేశే కుశాస్థిశేచభాజనే । తా
 మ్రాదిపాత్రేపశ్శేవాతర్పయేత్పత్తిలైశ్శుభైః॥ వసిత్వావసంతు
 మ్కంసలేవిష్కబ్ధిమ్ । విధిజస్తర్షణంకుర్యాత్పర్వాన్నిత్యగ
 ణాం స్తథా॥ పాణిన్దక్షగుణాంప్రోక్షం దత్తృశ్శ్మతగుణాంతతః । అ
 క్షయ్యంశుషాగ్రతేణ పితౄణాంతర్షణంభవేత్ ॥ తృప్యతేయేస
 త్థిశేనగప్రీషాయాత్తేనవైజలమ్ ॥ అన్యధాకురుతేయస్తు నరకంప్ర
 తిపద్యతే॥

తా॥ మాతృపితృమహీప్రపితా మహీలకుమూడు దోషిన్లును, యితరులకు స్త్రీలకురెం
 దేసిదోషిన్లులును, ఉదకదానము సేయవలయు- పితృదేవతలకును, దేవతలకును, జలమాల

యందుదకదానము సేయవలయు- ఉపవయవాదిసంస్కారవిహీనముగ మృతిచొందినవారికి స్వమునందుదకదానము సేయవలయు-భూమియందైనను, వెండిపాత్రయందైనను, కంచము టి ప్పాత్రలయందైనను, తగర్జుంపుష్పములంగలిపిరైనను తగ్గణము సేయువాడుపితృభూతకుండ నబడునుకావునస్థలమునందైనను, పరిశుద్ధుడుగుచేశమునందైనను, దృష్టిలంచబడినపాత్రయందైనను, రాగిపాత్రయందైనను ఆకుయందైనను, పరిశుద్ధుడుగుచున్నమును గట్టుకొనిదప్ప పలుపబడినభూమియందుగూర్చుండి పరగుద్ధుడుగు నుదకములచేదగ్గణంబు సేయవలయు- ఒట్టిచేతితో జేసినతగ్గణం బొక్కగుణముగలదియనియు, దగ్ధపవిత్రంబునుభవించినచేతి తో జేసినతగ్గణము నూలుగుణములగులదియనియు, భిక్షపాత్రముచే జేసినతగ్గణము అక్షయ మగుననియు నెఱుంగవలయు- కామ్రొవెత్తి పకారముత్పన్నంబైనదేవతలుత్పత్తివొందుదురు- కామ్రొవెత్తి క్తముగదగ్గణము సేయువాడువలకలునుబొందును॥

పితృకార్యమునందు యెంతమందియుద్దేశించబడుదురో యందరికిమాత్రమేవసుగు ద్వాదిత్యసాములనుచ్చరించి తగ్గణము సేయవలయు॥

దర్పణే॥ శో॥ దర్శితేణోదకంపూర్ణం పశ్చాత్త్యాగ్యమలయే :

అచ్చికేనకరంపూర్ణం పశ్చాత్త్యాగ్యం దక్షమే॥ ప్రత్యబ్ధితుపశేనాబి॥

తా॥ అనుదర్శనాకారునివచనప్రకారము దర్శశ్రాద్ధమునందు హృణభోజనమునకు ప్రార్థమునందును, ప్రాతిపదికచ్యుతిక శ్రాద్ధమునందు పరదేవమునందును తర్హణమునేయవలయు!

మఱియు పాత్రివిసాంకర్షణికశ్రాద్ధమునందును చందరికినితర్హణమునేయవలసివచ్చునని కొన్నివచనములుగలవు- ఆవచనములుకాలవిశేషములను గూచించిచిచ్ఛోధించినవి కానివే అందుకాదు॥

శ్లో॥ దర్శేషాతేచసంక్రాంతౌ యుగమన్వంతరాదిషు ।

తర్పయిత్వాపిత్యూష్పశ్చ ఛార్ధ్యంకుర్యాత్ప్రయత్నతః॥

తా॥ దర్శశ్రాద్ధమునందును, సంకర్షణాదులయందును, యుగాదులయందును, మన్వంతరములయందును, ముందుతర్హణముచేసి పిదపశ్రాద్ధమునాచరింపవలయు॥

శ్లో॥ పక్షప్రాధేహిరణ్యేచ పశ్యన్ద్యత్తిహోదకమ్ ।

తథాచైనాష్టకశ్చోద్ధే శ్రోద్ధేచైవానుమాసి కే॥

తా॥ పక్షశ్రాద్ధమునందును, హిరణ్యశ్రాద్ధమునందును, అష్టకశ్రాద్ధమునందును, అనుమాసికశ్రాద్ధమునందును, శ్రాద్ధానంతరకాలమునందు తిలతర్హణముగావింపవలయు॥

తర్పణవిరయము.

శ్లో॥ సపిండికరణేశాద్ధే ప్రితశ్శార్దానుమాసి కే!
సంవత్సరవిమోకేచ సకుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥

తా॥ అనునీవచనమునందు సపిండికరణశ్శార్దమునందును ప్రేతశ్శార్దాను మాసిక
మునందును, సంవత్సరవిమోకమునందును తిలతర్పణము సేయగూడదు అనియుండగా తిలతర్ప
ణమెటులజేయవచ్చుననియనగూడదు యీవచనమునందు తిలతర్పణము సేయగూడదనగా
పరజినమునందు సేయగూడదనియభిప్రాయము॥

శ్లో॥ వృద్ధిశ్చాదే సపిండిచ ప్రితశ్శార్దానుమాసి కే!
పరేహనివిమోకేచ సకుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥

తా॥ వృద్ధిశ్శార్దమునందును, సపిండికరణ శ్శార్దమునందును, ప్రితశ్శార్దానుమాసిక
మునందును, సంవత్సరవిమోకమునందును, పరదినమునందు తిలతర్పణము సేయగూడదు-

శ్లో॥ కృత్వానుమాసికం శ్శార్దం సపిండికరణశ్శార్దమ్!
వైశ్వదేవంతతః కుర్యాత్తర్పణంతిలసంయుతమ్॥

తా॥ అనుమాసిక శ్శార్దసపిండికరణ శ్శార్దములయందనంతరమునందు తిలతర్పణము వైశ్వ
దేవము సేయవలయును-

ప్రత్యక్షమైత్రాగ్రమునందునిప్రత్యక్షబ్రాహ్మ
త్వానంతరకాలమునందు జ్ఞేయశబరయానః

తా॥ తీర్థశాస్త్రమునందును, గయాత్రాద్రమునందును, ప్రాచీసాంవత్సరికత్రాద్రమునందును, పరదినమునందుత్పణమునేయవలయును - పక్షత్రాద్రమునందు తపాస్త్రాద్రమునందు మర్కట తీర్థణము సేయవలయును- మహాలయత్రాద్రమునందును పరదినమునందుతిలత్పణము సేయవలయును- ప్రాచీసాంవత్సరికత్రాద్రమునందు త్రాడ్డంగమగుతిలత్పణమును పరదినప్రాతఃకాలమునందేచేయవలయును- ఈప్రకారముఆయాకాలములందు క్షేయవలసిన తీర్థణము- ఆయాత్రాద్రములకంగభూతమైయున్నది- కావుననేతీర్థణమునితీర్థణముకంటెభిన్నమనియెఱుంగవలయును- ఇట్లు చెందువిధములగు తీర్థణములను ప్రత్యక్షిద్ధియొక్క యాచారములగు శాస్త్రములనుందు భిన్నముగ క్షేయవలయు.

తో॥ తీర్థశాస్త్రేగయా శ్రాద్ధేశాద్ధేపతావ్రిక్తపిచ
 పరేహానిదిజఃకుహ్వోత్తర్వణంబలసంయుతమ్॥
 పక్షశాస్త్రార్థసర్వతర్వణంబుదనంబుమ్॥
 నక్షత్రశాస్త్రేయేశాద్ధేపరేహానిదిజఃకుహ్వోత్తర్వణంబుదనంబుమ్॥

తామహులను పిదపమాతామహీమాతః పితామహీమాతః ప్రపితామహీలను, గౌరీతస్వ
ణమునేసి యటుపిమ్మట కారుణ్యశర్మణము సేయవలయునని విధింపబడియున్నది. కావున
కారుణ్యశార్మ్యములయందు పితాశివర్గములకు నిత్యతత్పణమునేసి పిమ్మట కారుణ్యశార్మ్య
కృత్యములనాచరింపవలయు. పునరదర్శనశ్రద్ధములయందు నిత్యతత్పణము శార్మ్యదానం
తరమునందేజేయవలయును.

పైకినసిః॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధంకృత్వాతు విధివదైర్వశ్యదేవమతఃపరమ్ ।

బ్రహ్మాయజ్ఞంతతఃకుర్వాత్తత్పణంతతిత్వైర్హివా॥

తా॥ యథావిధిగశ్రాద్ధముచేసినపిమ్మట వైర్వశ్యదేవమునుబ్రహ్మయాజమును, తిలవిహీన
ముగదర్శణమును సేయవలయును. శ్రాద్ధావయవమగుతిలతత్పణమును శ్రాద్ధదివసముల
యందువిధింపబడిన కాలవిశేషములయందే ఆచరింపవలయు - మాతాపితృశ్రాద్ధములయం
దవయవభూతమగు తిలతత్పణమునుపరదిసప్రాతఃకాలమునందే చేయవలయునని యిదివర
కేచెప్పబడియుండిననుమఱలవివరించెదము.

శ్లో॥ తతఃపరేహ్నికుర్వీత తర్పణంపురుషస్సుధిః ।

తచ్ఛేషైసిలదర్భేషు పాతస్సాత్వామృతైరైతైః॥

తా॥ అనునీహారీతస్మృతియందును శ్రాద్ధానంతర మొనర్పవలసిన తర్పణమును శ్రాద్ధ
ఉచమునందుమిలిపింపిలదగ్ధులను భద్రముగ నెత్తిపెట్టి పొదివచునందుదయమున పాన నంబూ
నర్చి అతిలదర్పణతోటితర్పణము నేయవలయును. ఇట్లు పూర్తితఃకాలమునందు చేసిన తర్పణా
దకము అమృతమగును.

శ్లో॥ అస్మింశ్చోర్ధ్వమృతం పూర్తితః ద్విత్తయై ప్రమా ర్దేపయః ।

ర్చితై ర్చే జలమిత్యాహుః పృథు కేరుధరంభ వేత్ ॥

తన్వాచాఞ్చిద్దంతృపూర్ణభ్యః కృత్వాన్నత్వాప రేహవి ।
పూర్తితః పితృనాం చ సంతర్ప్వ్య పశ్చాత్సాధ్యాదికాంచ శేత్ ॥

తా॥ అనునీస్మృత్యంతరవాక్యములయందు పితృాదిశాస్త్రజన్యములయందు చేయవలసి
నతర్పణములందురుదినప్రాతఃకాలమునందు శేషిచేరి అత్తన్నభోదకమంతాచృతమగును శాడవ
యామమున చేసెనేని క్షీరంబగును - మూడవయామంబున చేసెనేని సామన్యజలంబగును. చ
తుర్థయామంబున చేసెనేని రక్తతుల్యంబగును. కావున శ్రాద్ధమును పూర్ణదివమునందు చే
సిపదదినమునందు పూర్తితఃకాలమునందే పానము చేసి తర్పణంబొనర్చి సంధ్యావందదాదికృ
త్యంబులంజేయవలయు.

శ్లో॥ తిలదర్పయుతంతోయం స్వధయాయత్రదీయతే ।

తంతోయమక్షయంభూత్వా పితృణాంతృప్తిదంభవేత్ ॥

తా॥ తిలదర్పలతోగూడినయుదకమును స్వధాకారంబుతో నిచ్చి రేణిలయుదకములక్షయంబగుటయేగాక పితృదేవతలుత్పత్తులగుదురు.

ప్రయోగపారిజాతే॥ శ్లో॥ పరేహన్యవసిన్నత్వా కృత్వాశ్వాద్ధాంగత

ర్పణమ్ । పునస్పృష్టైర్వకుర్వీత ప్రాతస్సంధ్యాంసమాహితః॥

ఉడి తేతురహోన్నత్వా సంధ్యాంకల్పైర్వతర్పయేత్ ॥

తా॥ పరదినప్రాతఃకాలమానందు స్నానముజేసి క్రాద్ధాంగతర్పణముజేసి మఱలస్నానముజేసి సంధ్యావందనాదికృత్యంబులచొన్నవలయు - మార్గోదయంబయ్యెనేని స్నానానంతరమనందుసంధ్యావందనంబొనర్చి క్రాద్ధాంగతర్పణంబొనర్పవలయు॥

శ్లో॥ యస్తుతర్పయతేప్రాతః కృత్వాశ్రాద్ధంపరేహని । పితరస్త్రుప్తి
మాయాంతి నచేత్కుష్యంతివైధువమ్ ॥ పరేద్యుశ్చార్ధకృష్ణై
ర్వ్యయోనతర్పయతేషిత్యో । అత్యహాపితరస్తస్య శాపంద
త్వాప్రజంతితే॥

తా॥ పురుషుఁడు పూర్వార్పణమునందు శార్ధూంబానర్చిచురుదిసప్రాతఃకాలమునస్నానముశేసి తర్పణముజేసినేని పితృదేవతలుత్పల్లగుదురు- అట్లుగావింపచేని పితృదేవతలుకొప్పించుదురు- మఱియు మరుదిసప్రాతఃకాలమునందు తర్పణంబు జేయనివానికి పితృదేవతలు శాపంబొసంగుదురు కావునతీర్థశ్రాద్ధమునందును గయాశార్ధీర్ధమునందును తిలతర్పణమును పరదినమునందే చేయవలయును॥

మనుస్మృతౌ॥ శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధే శ్రాద్ధైప్రత్యాఖిక్లేపిచ ।
పరేహానిద్విజఃకుర్యా తర్పణంతిలసంయుతమ్॥

తా॥ తీర్థశార్ధీర్ధగయా శ్రాద్ధపృత్యాఖిక శార్ధీర్ధములయందు పరదినంబున శార్ధూంగతర్పణం బాచరింపవలయునని మనువువచియించె మఱియునొకానొకప్పుడు మహాలయమునందును పరదినమునందే తర్పణంబొనర్పవలయు॥

దత్తుః॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధాంతేప్రత్యహంకుర్యా త్పక్షశ్రాద్ధాంగతర్పణమ్ ।
సకృన్నహాలయేశ్రాద్ధే పరేహానితిలోదకమ్॥

తా॥ పక్షశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధానంతర కాలమునందును ఒకానొకమహాలయ శ్రాద్ధమునందు పరదినంబున తిలోదకదానము జేయవలయునని దత్తునిమతము- దర్శపాతసంకర్ష

మణయుగ మన్మంతరాది కావీనశాస్త్రము లయందు శాస్త్రకృత్యముచకు ఛూర్కమునందు
తిలతర్కణముజేయఁబడినది॥

మత్స్యపురాణే॥ శ్లో॥ పితృయజ్ఞంతువిర్వర్త్య తర్హణాఖ్యంద్విజ్ఞో త్తమః!

పిండాన్మాహర్వకంశ్రాద్ధం కుర్వాదిందుక్షయేపిచ॥
తా॥ తర్హణంబను పేరుగలపితృయజ్ఞంబునాపిండాన్మాహర్వకశాస్త్రంబునాచరిం
పవలయు- పిండాన్మాహర్వక శాస్త్రంబునాచరించి శ్రాద్ధంబునియెఱుంగు నది॥

శ్లో॥ దర్శేన్నాత్మాపిదంభసు దద్యాత్కృష్ణత్విహోదకమ్ । అన్నంచవి
ధివద్దద్యా త్శ్రుత స్తన్నవర్తతే॥ దర్శేషాత్తేచసంత్రాంతౌ యుగమున్నం
తరాదిషు । లర్థ్యయత్కాపిత్రాన్నశాచి చాచ్ఛేద్రంకుర్వాత్ప్రియత్నతః॥

తా॥ దర్శశాస్త్రమునందు తిలోదక దానంబును యథావిధిచే నన్న దానంబును నొనర్పవ
లయును దర్శపాత్రసంకరముణయుగ మన్మంతరాదులయందు ముందుతర్హణంబొనర్చి పిదప
శ్రాద్ధకృత్యంబులనాచరింపవలయు॥

శ్లో॥ పక్షశాస్త్రేహిరణ్యేచ పశ్వాద్దద్యాత్విత్తిహోదకమ్ ।

తథాచైనాప్లకశాస్త్రే శ్రాద్ధేచైవోపానుమాసిక్తే॥

తా॥ పక్షశ్రద్ధాహిరణ్యశాస్త్ర అష్టకశ్రద్ధా అనుమాసికశ్రద్ధాములయందుతిలతర్కణము శ్రద్ధానంతరమందుజేయవలయు పక్షశ్రద్ధాదులయందుఅంగతిలతర్కణము జేసినపిదపనిత్య తర్కణంబొనర్పవలయు- ఈయర్థంబుగల పైవీసవివచనము పూర్వమే చెప్పబడినది- పితృ వ్యాదికారుణ్యశ్రద్ధాములయందు అవయవభూతంబగు తిలతర్కణము శ్రద్ధానంతరమందుజేయవలయుగాని పరదినతూనగు జేయగూడదని యెఱుంగునది॥

శ్లో॥ శ్రాద్ధాచగతర్కణం కుర్యాత్పతిలఃత్వపరేహని ।

ప్రిత్యోర్విషయవచ్యాన్న చాన్యవిషయేభి పేత్ ॥

తా॥ తలిదంగ్రూప శ్రద్ధాములయందుగ తిలత్కణంబు పరదినంబునజేయవలయు- కారుణ్యశ్రద్ధాములయందా దినంబునందు శ్రద్ధానంతరమందేజేయవలయును॥

మనుః॥ శ్లో॥ నైకశాస్త్రద్వయం కుర్యాత్సమానేహనికుతఃచిత్ ।

నయజ్ఞానబలిం నైవనజేవ ఋషితర్కణమ్ ॥

తా॥ ఒకదినంబునందే రెండుశ్రద్ధంబులను జేయఁగూడదు- మఱియుశాస్త్రదివసంబునందు బ్రహ్మయజ్ఞైశ్చ దేవదేవఋషితర్కణంబులనుగూడ జేయఁగూడదని మనఃపునఃబియి

చె- ఇట్లుండనిత్యతర్పణం జూన్వలయుననెడి వచనం బెట్టొప్పకొనవచ్చుననిన అనిష్టగు ముక్తాద్ధకాశీవపయంబుని నెఱుంగునది॥

శ్లో॥ శ్రాద్ధానిర్వర్త్యవిధి వద్యేదేవమతఃపరమ్।

బ్రహ్మయజంతెతః కుర్వాత్తర్పణాతుతి వైర్జినా॥

తా॥ అనునీపెరీనసివాక్యము పూర్వమునందే వివరించుచున్నాడను॥

శ్లో॥ పితృఃకుయూహేసంప్రాప్తే సర్వేషామర్పణంనమా।

మూతుఃకుయూహేసంప్రాప్తే తద్దోతర్పణంనమా॥॥

తా॥ తండ్రియొక్క ప్రాప్తమనందే పరికినితర్పణంబులేదు- తల్లియొక్క ప్రాప్తమనందును ఆవర్గమువారికె పరికినితర్పణంబు లేదనియెఱుంగనగు- పితృమాతృతర్పణానిష్ఠేదంబెట్లనిన- ఈవచనము తండ్రిబ్రతికియుండగా తల్లిమృతినిండినవాడు శ్రాద్ధాంగతర్పణము జేయుగూడదను యచ్చిప్రాయంబుగలది- కావున విరోధంచేమియు లేదనియెఱుంగవలయుగాని నిత్యతర్పణనిష్ఠేదపరంబని యెఱుంగదగినది కాదు- ఈవచనార్థమవివరించెద- పితృప్రాప్తమనందు శ్రాద్ధాంగతర్పణము పితృపితామహాప్రపి తామహాలక్ష్మేయవలయు తదితరలకుజేయగూడదు- మాత్రానిశ్రాద్ధములయందును యెందరుద్దిష్టులగుదురో

అందరి కేప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణంబాచరింపవలయు- మఱి కుతంత్రప్రతికియందుగా తల్లియ్యతినొందినవాడు మాతృశ్రాద్ధకాలమునందుపరదినంబునతిలతర్పణంబుజేయఁగూడదు

శ్లో॥ జీవమానఃపితాయస్య మాతాయదివిపద్యతే!

మాతుశ్రాద్ధాదంసుతః కుర్యాన్నకుర్యా త్తిలతర్పణమ్॥

తా॥ జీవపితృంధై మృత్యుశ్చైదముసాచరించు సమయంబునందు అవయవభూతంబగు తిలతర్పణముజేయఁగూడదు- మ్మృతమనిత్యతర్పణము శ్రాద్ధముతోడంజేరినదికాదు- గనుక దానిని మాత్రముఆచరింపవలయు॥

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ నజీవపితృకఃకుర్యా చ్ఛ్రాద్ధాంగతిలతర్పణమ్!

శ్రాద్ధమాత్రంప్రకర్షిత తర్పణంతుషితాచరేత్ ॥

తా॥ జీవపితృవులుగలవాడుశ్రాద్ధంబును మాత్రం బావర్షవలయుగానిశ్రాద్ధాంగతిలతర్పణంబుజేయఁగూడదుఆతర్పణంబును తద్రీచేయవలయునని స్మృతికారులువచియించిరి-ఇంక శ్రాద్ధర్థము మొకదినంబున సంభవించెనేనివాటి విధినివివరించెద; — మన్వాదిశ్రాద్ధంబు లచే దర్పాదిశ్రాద్ధంబులు సిద్ధించుచునట్లు శ్రాద్ధాంగతర్పణంబుచే నిత్యతర్పణంబు సిద్ధింపదు- దక్షునివ్యాజిశ్రాద్ధంబు లొక్కసారిగసంభవించెనేని రెండుశ్రాద్ధంబులు భిన్నంబు

లైన నారెంటియందు నుపాసించదగినదేవతలు భిన్నులుగాను కావునవారెందును నొక్క-
కర్మచేతనే సిద్ధించుచున్నవని తాత్పర్యము;—ప్రత్యోబ్ధికశ్రాద్ధంబులయందు పాసించఁద-
గిన శాస్త్రదేవతలు భిన్నులుగాననట్లు సిద్ధించకపోవుట నిశ్చయంబు- ప్రత్యోబ్ధికములయందు
దుష్పితృమహా ప్రపితృమహాలే నేవించఁదగినవారుగాన శాస్త్రాంగతిలతర్పణంబునందు
ను ముగ్ధురికేదేవత్యము గానియితరులకులేదని దెలుసుకొనవలయును॥

శ్లో॥ పృత్యబ్ధాంగతిలాంబుస్యాన్నిషిదేషిపరేమాని!

శ్రాద్ధేయాంపతఉపిషాః ప్రాతస్తానేవతర్పయేత్ ॥

తా॥ ప్రాతఃపృత్యబ్ధాంగతిలాంబుస్యాన్నిషిదేషిపరేమాని! పదవిప్రప్రతఃకాలమునం
దే శేషువలయును అట్లు ప్రతలంపేను గాన ప్రత్యోబ్ధిక శాస్త్రంబులయందు నిశ్చితా
ద్ధంబులొనర్చినట్లు నిత్యతర్పణంబును కేయవలయును॥

శ్లో॥ వితరోయత్రపూజ్యంతే తత్రమాతామహాలిపి!

అవిశేషేణకర్తవ్యం విశేషాన్నరకంప్రజేత్ ॥

తా॥ పితృదేవతలు యేసుయంబునః బూజింపఁబడుదురో యట్టిసుమయములయందు
మాతామహాలిపి సమానముగఁబూజింపఁదగినవారని దోచుచున్నది- ఇట్లుసమానం

బుగ్గబూజింపనిపక్షమున నరకంబును బొందుదును వర్జద్వయంబునకును దేవత్యముగలదని చెప్పటచేతయేవర్ణవారికి శాద్ధమును జెల్పెదరోవారికే శ్రాద్ధాంగతగ్నణంబును జేయవలయునని చెలియవలయును- ఈప్రకారముదర్శశాద్ధయులయందును మహాలయశాద్ధమునయందును జేయవలయుననితా॥

శ్లో॥ వర్జద్వయోన్మేషాద్విశ్వశ్రాద్ధంచాపరపక్షకమ్॥

తా॥ అనువచనముచేత ఆప్రకపక్షశాద్ధములెడను వర్గంబులవారికి జేయవలయుననిదోచుచున్నది ఆతిపరపక్ష శాద్ధాంగతగ్నణంబు లెండువర్గంబులవారికిని జేయవలయును అందువలన శాద్ధాంగబులయందును ఆర్ఘ్యంబులయందును లెండువిధములయిన తగ్నణంబులను జేయవలయును-పిశ్యగర్హణము లెండువిధములని చెప్పటయే సరి కాదుఅదెట్లులనిన బ్రహ్మయజ్ఞాంగమగుదేవర్షి పితృతగ్నణమునకు భిక్ష్యంబయిననిత్యపితృతగ్నణము నిత్యశాద్ధాంగ తగ్నణంబుగను కనచిత్రెప్రసిగోనవలయును. చుట్టియునునిత్యచగుపితృతగ్నణము నిత్యముగాజేయు శాద్ధాంగబునకవచువంబుగాదనియునుతాత్పర్యము-కాబట్టియిచ్చిలెండును వేఱువేఱుగాగానియొక్కటిగాదనియుఁబూర్వభిప్రాయము॥

శ్లో॥ యన్నిత్యత్వణంకుర్యాద్రూపరీసందిసేదిసే!

శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యాద్రూపయక్షంతోలాంబుభిః॥

తా॥ నిత్యత్వణమునందు పేసుగురాదిత్యశబ్దములనుచ్చరింపఁగూడదు- నిత్యశాస్త్రము నందు పసుచుద్రాదిత్య శబ్దముల మచ్చరింపఁలయును- కావుననిత్యత్వణమునకు నిత్యశాస్త్రమునకును భేదముకలదు- నిత్యశాస్త్రమునందార్దుర దేవతలకు తర్పణంబును జేయఁలయును- నిత్యత్వణమునందు పితృన్యాదికారుణ్య దేవతలకుఁగూడతర్పణంబును జేయఁలయును- కాబట్టినిత్యత్వణమునకును నిత్యశాస్త్రమునకును మిగుల భేదముగలదనిగ్రహింపఁలయును॥

శ్లో॥ కుర్యాద్రూపాన్యాద్యన్యోదక్షేసనా॥

తా॥ అనువచనంబుచేతను గూడనిత్యత్వణమునకును నిత్యశాస్త్రమునకును భేదముకలదని తా॥

శ్లో॥ అథ్యాపనంబ్రహ్మయజ్ఞపితృయజ్ఞస్తోతర్పణమ్!
పూజామోహ్యోబలిరాజ్యోన్యోజ్యోతిధిపూజనమ్॥

తా॥ అరువదనంబుచేత వేదమును చదువుట బ్రహ్మవిద్యను నిరూపించు విశ్వవిద్యయు తత్వవిద్యయును వైకృతవిద్యయు వైపరీతవిద్యయును నునువ్యయవిద్య మతిథి పూజనంబని యును చాక్షుర్ణము.

శుక్రితి॥ యుల్పితభ్యస్యస్వధాకర్మభ్యపప్రత్నిత్యయజ్ఞస్మృతిష్టత్వే॥

తా॥ అని వేదమునందు నిర్ణయితమగు స్వతంత్రమైన కర్మయని చెప్పబడుట చేత నిత్య తత్వము నిర్వృత్యార్థమైనది కేవలవిద్యమై పాఠిని పాఠ్యరిక శాస్త్రంబుల యందు దర్శించి శాస్త్రవిద్యార్థులు చచ్చిపోయెదై తే రెంటిని గూడ నాచరింపవలయును తల్లిదండ్రు లయొక్క ప్రత్యావృత్తి శాస్త్రమునందు నిర్వృత్యపితృత్వవిద్యను శాస్త్రానంతరముందు కేయకల యును శ్రాద్ధాంగతిలతస్వజమును పరినిపాత్రితకాలమునందు వర్ణితము వారికి మాత్ర ము సేయవలయును తండ్రి ప్రతికియించినపుడు తల్లియొక్క శాస్త్రమును కేయకవాఁడు శాస్త్రవిదనమునందుగాని పరినిపించుగాని శాస్త్రాంగత్యవిద్యను కేయకగూడదు నిర్వృ త్యవిద్య దెస్కడనులేదు కేవల శాస్త్రభాగ్యపులు మొదలగు వారియొక్క కాగుణ్య శాస్త్రముల యందు నిర్వృత్యవిద్యను శాస్త్రమునకు పరమంబున కేయకలయును విద్య శాస్త్రమును నాచ రింపవలయును శాస్త్రాంగత్యవిద్యను శాస్త్రానంతరమునందే చేయవలయునుగాని తల్లి

